

PRÁVNÍ POSTAVENÍ ZNALCŮ A TLUMOČNÍKŮ¹⁾

„Soud stejně nic nevyřeší!“
Zpráva znalce advokátovi, 2009²⁾

Letos, v roce 2009, působilo v České republice 10 627 znalců, fyzických osob, nemluvě o tlumočnících, a 445 znaleckých ústavů včetně vysokých škol plnících jejich funkci.³⁾ Navzdory tomu právní otázky znalectví a tlumočnictví stojí stranou vědecké právnícké pozornosti.

Zpočátku svého, dílem kritického, příspěvku předesílám, že česká veřejná správa znalectví a tlumočnictví plně neodpovídá aktuálním věcným ani právním požadavkům. Svědčí o tom i to, že dva dosavadní pokusy o nový znalecký a tlumočnický zákon, a to z roku 1997⁴⁾ a podruhé z počátku tohoto tisíciletí,⁵⁾ skončily bezúspěšně. Nepočítaje v to další návrh, jímž byla významná novela stávajícího zákona z roku 1967, která parlamentně pramenila v roce 2000 a rovněž tak skončila bezúspěšně.⁶⁾

V současnosti, v letech 2008 až 2009, byl připraven již třetí podstatný zákonodárně politický pokus, jímž je vládní návrh velké novely platného zákona o znalcích a tlumočnících z roku 1967, která by snad měl věc řešit právně politicky rychleji než by tomu podle všeho bylo u zbrusu nového zákona.⁷⁾ Návrh lze zásadně přivítat. Celkově vzato, jsem pro oživení některých myšlenek zrušeného československého zákona z roku 1949. To vše v provázanosti s dnešním správním řádem z roku 2004 a soudním řádem správním z roku 2002.

Za **nejvážnější právní problém** z hlediska výkonu veřejné správy znalectví a tlumočnictví považuji skutečnost, že orgány veřejné moci dlouhodobě a v různých případech odmítaly či odmítají podrobit své rozhodovací správní postupy podle zákona o znalcích a tlumočnících podpůrnému použití správního řádu. Navzdory tomu, že tento postup vyplývá z donucující, kogentní, právní normy (§ 1 odst. 2, resp. § 180 správního řádu).

Důsledkem je **upření procesních práv** znalcům a tlumočnickům, ačkoli se jedná o práva přiznaná zákonem a o **nedostatečná šetření jejich oprávněných zájmů** profesních, hospodářských a politických (§ 2 odst. 3 správního řádu).⁸⁾ Těžko bychom pak mohli hovořit o **spravedlivém procesu** anebo

o **dobré správě veřejných věcí**, a to ze strany ministra spravedlnosti a předsedů krajských soudů.

Následná náprava ve správním soudnictví po každé znamená další osobní, věcné i časové náklady. Situace se jeví tak, jakoby snad některé orgány veřejné moci „uvázly“ v myšlenkových schématech z doby československého socialistického práva, zejména z let 1967 a 1959, a na **subjektivní veřejná práva** nahlížely pracovně-právně (soukromoprávně), aniž se však o soukromá zaměstnanecká práva pracovní jedná, anebo kdykoli v našich dějinách jednalo.⁹⁾

Jen okrajově připomínám, že samostatnou, dílčí, právní pozornost do budoucna zasluhuje postavení znaleckých ústavů,¹⁰⁾ zvláště pak veřejných nebo soukromých vysokých škol.¹¹⁾

Celkově nezbyvá nám než kriticky poznamenat, že v době československého socialistického „státu a práva“ hrála **subjektivní práva** lidí i právnických osob až druhotnou roli, když vládnoucí, státní, ideologie z **politických** důvodů upřednostňovala pojem „*právní vztah*“, jenž vyvěral ze společenských, zejména výrobních, vztahů. Navíc subjektivní práva veřejná nebo soukromá nebyla ani rozlišována a tento právní pojem nebyl používán.

Vedle toho byl kladen důraz na právo v objektivním slova smyslu, tedy ve významu právního řádu (jako projevu stranicko politické vůle), ve smyslu „*regulace společenských vztahů*“, čili převážně administrativně-direktivního řízení pozemských poměrů. Dodnes působícím projevem této politiky a ideologie je například platné znění znaleckého slibu podle zákona z roku 1967 (viz dále).

Milieu, v němž byl dnešní zákon přijat, je zhruba popsáno výše.¹²⁾

Základní myšlenkovou **tezí** mi je, že úředně pověřený výkon znalecké a tlumočnické činnosti v právních řízeních představuje výkon **veřejného úřadu** se zákonnou pravomocí a posudkovou působností. Podrobnosti rozvádím dále. Teze je rozvedena a doplněna poukazem na ústavně zaručená **veřejná subjektivní práva** znalců a tlumočnicků.

SOUČASNÉ ZNALECKÉ Z ROKU 1967 A PŘEDČ. ČESKOSLOVENSKÉ PR. Z LET 1959, 1949 A 1939

Český zákon o znalcích a tl. č. 36/1967 Sb.), původně český předpis,¹³⁾ byl přijat v **návetické rekodifikace** československé politiky zapříčiněné přijetím v roce 1960, a v době předválečné federace. Ve své podstatě konodárnou reakcí na **právně politické proměny kápní diskontinuitě** se stá právem. Zvláště to je patrné dnešní zákon o znalcích a tl. 1967 se **zákonem č. 167/1949. ných znalcích a tlumočnících** 1959 zákonem č. 47/1959 Sb. poměří znalců a tlumočnicků.

Československý zákon z r. ne obsahově **vymykal** znalosti a zkušenosti, ale té „*politické*“ (sic!).¹⁴⁾ Naštěstí již tento odborně pochybný **nestanoví**.

Ačkoli byl ještě starší český zákon 1949 přijat již po p. v roce 1948 a v době **politického vření soudnictví**, jedná se o **být dodnes vzorem** pro zn. bu nového českého znaleckého práva. Vyplývá to již z t. (asi až do konce 50. let) se **venských zákonů** ještě odb. ci s „*buržoazním*“ právníkům právní, jazykové a legislativní která byla tehdy ještě srovnávanými právními státy alespoň, logické, právně pojmové. Pokud jde o zmiňovaný zákon, žeme o něm říci, že by dnes stál i po stránce obsahové s částí, jako byly ideologicky poklady způsobilosti [§ 2 odst. 2 a 3] znalecké přísahy (§ 3 státní příslušnosti, bytí pro: písm. a)].

Je třeba zdůraznit například ku 1949, podobně jako v l. 1939, mluví správně o „*zn. plně vyhovuje*“ podstatě a sn. ního pořádku, jakož i souč. **ných subjektivních práv** zeče o **znalecký úřad** pro

veřejných věcí, a to ze strachu z nepravdivosti a předsedů krajských soudů.

Práva ve správním soudnictví podléhají osobní, věcné i časové náležitosti. Jeví tak, jakoby snad některé z mocí „uvízly“ v myšlenkových schématach bývalého socialistického práva z let 1967 a 1959, a na veřejná práva nahlížely pracovníci práva (neoprávně), aniž se však o soukromá práva pracovní jedná, anebo v dějinách jednalo.⁹⁾

Připomínám, že samostatnou, důležitou rolí do budoucna zasluhuje po právních ústavách,¹⁰⁾ zvláště pak veřejných vysokých škol.¹¹⁾

Výsledky než kriticky poznamenat, že v socialistickém „státu“ subjektivní práva lidí i právníruhotnou rolí, když vládnoucí, se z politických důvodů upřednostňují „právní vztah“, jenž vyvěral ze výrobních, vztahů. Narušila veřejná nebo soukromá nezávislost a tento právní pojem nebyl

kladen důraz na právo v objektu, tedy ve významu právního (vůle), ve společenských vztazích, čili přerativně-direktivního řízení poruší. Dodnes působícím projevem ideologie je například platné znění slibu podle zákona z roku 1967

byl dnešní zákon přijat, je zhruba

lenkovou tezí mi je, že úředně znalecké a tlumočnické činnosti představuje výkon veřejné pravomoci a posudkov. Podrobnosti rozvádím dále. Teze doplněna poukazem na ústavně subjektivní práva znalců

SOUČASNÉ ZNALECKÉ PRÁVO Z ROKU 1967 A PŘEDCHOZÍ ČESKOSLOVENSKÉ PRÁVO Z LET 1959, 1949 A 1939

Český zákon o znalcích a tlumočnících (zákon č. 36/1967 Sb.), původně československý unitární předpis,¹³⁾ byl přijat v návaznosti na socialistické rekodifikace československého práva, politicky zapříčiněné přijetím socialistické Ústavy v roce 1960, a v době před vznikem československé federace. Ve své podstatě se jednalo o zákonodárnou reakci na mocensky vnucené právně politické proměny, založené na radikální diskontinuitě se starším „buržoazním“ právem. Zvláště to je patrné tehdy, srovnáme-li dnešní zákon o znalcích a tlumočnících z roku 1967 se zákonem č. 167/1949 Sb., o stálých přísedících znalcích a tlumočnících, zrušeným roku 1959 zákonem č. 47/1959 Sb., o úpravě právních poměrů znalců a tlumočnicků.

Československý zákon z roku 1959 se částečně obsahově vymykal znalectví (odbornosti) tím, že znalec měl mít nejen potřebné odborné znalosti a zkušenosti, ale též potřebné znalosti „politické“ (sic!).¹⁴⁾ Naštěstí zákon z roku 1967 již tento odborně pochybný osobní předpoklad nestanoví.

Ačkoli byl ještě starší československý zákon z roku 1949 přijat již po politickém převratu v roce 1948 a v době politického nástupu „zlidovění soudnictví“, jedná se o předpis, který může být dodnes vzorem pro změnu i budoucí tvorbu nového českého znaleckého a tlumočnického práva. Vyplývá to již z toho, že v roce 1949 (asi až do konce 50. let) se na tvorbě československých zákonů ještě odborně podíleli právníci s „buržoazním“ právnickým vzděláním vysoké právní, jazykové a legislativně-politické kultury, která byla tehdy ještě srovnatelná s civilizovanými právními státy alespoň po stránce formální, logické, právně pojmové a právně jazykové. Pokud jde o zmiňovaný zákon z roku 1949, můžeme o něm říci, že by dnes zásadně právně obstál i po stránce obsahové s výhradou některých částí, jako byly ideologicky zpolitizované předpoklady způsobilosti [§ 2 odst. 1 písm. a)], některé části znalecké přísahy (§ 5) anebo podmínka státní příslušnosti, byť prominutelná [§ 2 odst. 1 písm. a)].

Je třeba zdůraznit například to, že zákon z roku 1949, podobně jako vládní nařízení z roku 1939, mluví správně o „znaleckém úřadu“, což plně vyhovuje podstatě a smyslu dnešního ústavního pořádku, jakož i současné ochraně veřejných subjektivních práv znalce či práv uchazeče o znalecký úřad procesními prostředky

nejen správního řádu, ale též soudního řádu správního. Dnes často používaný pojem „funkce“, namísto „úřad“, pramení spíše v politickém řádu, když se v právním řádu tradičně a správně hovoří o „úřadu“ (a o úřednících). Rovněž ustanovení o dozoru a o kárné moci mohou posloužit za vzor pro budoucí českou úpravu. V neposlední řadě stojí za pochvalu jazyková kultura a celkový sloh starého zákona z roku 1949.

Žel, o dnešním socialistickém zákonu z roku 1967 to již říci nelze. Zhruba od počátku šedesátých let minulého století totiž v Československu – pod neblahým vlivem již zmíněné Ústavy z roku 1960 a později i právnických učebnic a politicky ideologizovaného obsahu právního vzdělávání – radikálně poklesla jazyková úroveň většiny právních předpisů a k horšímu se proměnil odborný právní jazyk a sloh celkově.¹⁵⁾ Stalo se tak v důsledku politického ideologizování zákonodárné kultury, jež se stala pouhou služkou politické moci zabývající se diskontinuitním „budováním socialistické společnosti“. To se pak neblaze projevilo i v kultuře právního vzdělávání. „Otrávené plody“ tohoto procesu někdy působí dodnes, třeba jen nepřímým, prostřednictvím našich vlastních omezených myšlenkových schémat či stereotypů.

Příkladem za všechno může být odlišné znění znaleckého slibu podle dnešního zákona z roku 1967 a znalecké přísahy podle zákona z roku 1949. Dovolávání se „svědomí“ se z dnešního znaleckého slibu vytratilo.¹⁶⁾ Navzdory tomu, že slib na své svědomí byl obsažen ještě i v „lidově demokratickém“ zákonu o úpravě právních poměrů znalců a tlumočnicků z roku 1959, zrušeném v roce 1967 dnešním zákonem. Namísto toho je dnešní znalec nucen slíbit, značně formalisticky, státně a zákonně pozitivisticky, že bude „přesně dodržovat právní předpisy“. Jistě to má svůj význam například u různých technických či ekonomických výpočtů znalce, pokud jsou stanoveny právními předpisy, anebo pro účtování znaleckého v právních řízeních podle sazeb stanovených právními předpisy. Takové detaily však nedosahují významové úrovně a hodnoty znaleckého slibu, jenž má být vznešenou přísahou u vědomí vlastní odpovědnosti za výkon odborného úřadu a připomenutím si této odpovědnosti před působením vyšší moci než lidské, jakož i před lidmi (bližními), jejichž životní osudy může znalec svým posudkem podstatnou měrou ovlivnit.

Vzorem budoucí české úpravy znalectví a tlumočnictví může být dílem i české vládní nařízení č. 269/1939 Sb., o seznamech stálých soudních znalců, přijaté na základě česko-slovenského ústavního zákona zmocňovacího z roku 1938

(č. 330/1938 Sb. z. a n.) již v době nesvobody, tzv. Protektorátu Čechy a Morava. Na zřeteli mám zejména **procesní postup při postihu znalců a šetření trvání jejich způsobilosti.**

VEŘEJNÝ ÚŘAD ZNALECKÝ A VEŘEJNÝ ÚŘAD TLUMOČNICKÝ

Již jsme si uvedli, že dříve platné právo z let 1949 a 1939 používalo v souvislosti se znalectvím - nikoli ale již ve spojení s tlumočnictvím - pojem „úřad“.

S ohledem na **organizační povahu institutu znalectví a tlumočnictví** je nutno i dnes hovořit o **znaleckém, případně i o tlumočnickém úřadu**,¹⁷⁾ a to ve smyslu **předmětu veřejného práva, nikoli subjektu veřejné správy**, jak je tomu například u Úřadu na ochranu hospodářské soutěže aj.¹⁸⁾ Subjektem veřejné správy je ten, kdo znalecký nebo tlumočnický úřad vykonává.

Jedná se přitom o věcně **odborný úřad veřejný**,¹⁹⁾ nikoli soukromý,²⁰⁾ a to přinejmenším v **hlavní znalecké nebo tlumočnické činnosti**, tzn. v **právních řízeních**, která je vykonávána z **úředního pověření**, vydaného k tomu zákonem povolanými **orgány veřejné moci**, případně i orgány soukromé moci jako je tomu například u rozhodců, byť i zde se tak děje na základě zákona a v právním řízení.

Můžeme říci, že se jedná o **občasný veřejný úřad**, případně o **veřejný úřad ad hoc**. Proto pro něj **nemůže platit jinak běžný pojmový znak nepřerušovaného trvání**, kontinuity, či perpetuity úřadu i při změnách v jednotlivých osobách, jež jej vykonávají.

Ani tento pojmový nedostatek však nevyklučuje znalecký či tlumočnický úřad z právně teoretického pojmu a institutu veřejného úřadu.²¹⁾

Pochopitelně, již z povahy věci samé, respektive ze zákonné pravomoci a působnosti, vyplývá, že se v našem případě jedná o **veřejný posudkový úřad**. Nikoli o úřad rozhodovací, neboť mu chybí výsostná vrchnostenská pravomoc. Podobných veřejných úřadů bez rozhodovací pravomoci je ovšem řada. Nejde proto o nic neobvyklého. Pomocí tohoto veřejného úřadu stát zajišťuje či obstarává určité **odborné činnosti**, jejichž výkon je nezbytný pro účely právních řízení, přičemž okruh těchto činností i jejich účel jsou vymezeny veřejným právem.

Stručně a schematicky řečeno, můžeme si uvést právně teoretické pojmové znaky veřejného znaleckého či tlumočnického úřadu, a to následovně. Jedná se o veřejný úřad:

- **posudkový (jazykově) pravomocný** (bez pravomoci rozhodovací čili o úřad nevrchnostenský),

- **věcně příslušný** (reální, nikoli teritoriální),
- **jednostupňový** (bez služební podřízenosti a úřad neinstanční), nevyklučující ovšem procesní institut důkazního přezkumu posudku v právních řízeních; srov. též nekoncentrovanost,
- **občasný**, případně jen příležitostný, *ad hoc*, (ve smyslu, že nejde o stálý,²²⁾ permanentní, výkon pravomoci a příslušnosti, nýbrž o tento výkon jen dle úředního přibrání pro konkrétní právní věc),
- **jmenovaný** (nikoli volený), a to doživotně,
- **jednotlivý** (nikoli sborový), ovšem s možnou výjimkou u znaleckých ústavů jako právnických osob,
- **dohlížený** (kontrolovaný) orgány státní správy znalectví a tlumočnictví
- **občanský** (neúřednický, nebyrokratický), ačkoli nikoli odborně laický, nýbrž občanský odborný,
- **státně decentralizovaný**, a to na osoby fyzické nebo právnické.²³⁾

Vycházím přitom z toho, že znalec občasně nebo dokonce jen příležitostně vykonává veřejný úřad, který mu byl státem svěřen (do něhož byl státem povolán), přinejmenším **tehdy**, je-li soudem nebo správním úřadem či jiným **zákonem povolaným orgánem** (obhájcem v trestním řízení soudním) v souladu se zákonem **pověřen** podáním znaleckého posudku či tlumočnického úkonu v **příslušném právním řízení a pro účely tohoto řízení**.

Výhradně v těchto vyjmenovaných procesních případech má znalecký posudek procesně-právní význam **důkazu znaleckým posudkem**. Avšak s ohledem na **procesní zásadu volného hodnocení důkazů** nemá toto rozlišování žádný procesní význam.

V takovém případě se jedná o **úřední pověření** (bez ohledu na jeho jazykové vyjádření slovy „*přibrání*“ nebo „*ustanovení*“), které je v **podstatných**, tudíž v rozhodných, **právních znacích podobné soudnímu pověření notáře** jako soudního komisaře k projednání konkrétního dědictví v řízení o dědictví anebo soudnímu **pověření soudního exekutora** provedením konkrétní exekuce v exekučním řízení.

Odhlédneme-li od znaku rozhodování, jedná se o **zásadně právně srovnatelné činnosti** (veřejnou službu), přičemž v případě notářů a soudních exekutorů i dnešní zákony výslovně hovoří o „*úřadech*“, rozuměno o „*veřejných*“ úřadech; a to již z organizační povahy věci samé a vzhledem k legálnímu určení (poslání) těchto úřadů k **veřejnoprávní veřejné službě** s vlastní pravomocí a působností.

Podobnosti také nalezneme při **veřejnoprávním srovnání znalců a tlumočnicků s autorizovanými inspektory** podle stavebního zákona.

Proto je též znalec nebo tlumočnický notář nebo soudního exekutora: **veřejným subjektivním** pi tzn. právem používat úřední pi mou úředního razítka, s malý České republiky.²⁴⁾ Skutečno čet používána i v posudkové č ní řízení (tedy při tzv. ostatní nedůslednosti zákona, která nic nemění na podstatě věci.

Podobně jako u notářů a s může i znalec nebo tlumočn veřejného úřadu se zákone vomocí a působností - vyko činnost ryze soukromopráv

Při výkonu tzv. ostatní čir **jedná o výkon veřejného ú něho pravomocí a působnos tomu například u notářů ne kutorů, kteří při výkonu sve činnosti mají právní postave ní, které je právně srovn s advokáty, daňovými poradc stupci apod. Do jisté míry sro statnou působnost krajů a t nesenou působností). Podob i o „ostatní“ činnosti napříkl škol nebo děkanů fakult.**

V případě znalců nebo tlu této **ostatní činnosti** nejen nické či umělecké rozboru, **též znalecké posudky** či t podané z **podnětu stran s poměrů mimo právní říze před zahájením soudního které nakonec ani nemusí b**

Jsou-li takto podané znale ně uplatněny v právních ři **kazní význam znaleckých běžných listinných důkazů, hově i formální splňují veš leckého posudku.**²⁵⁾

Výjimkou je pouze tres v němž má i znalecký posuc z pověření například obh trestním řízení ze zákona d leckého posudku (§ 110a opatření k tomu určenou zvl le trestního řádu.

Pro **označení znaleckých řejných úřadů** nejsou zákon pravidla, leč platí obecná, právní **zásada zákazu kl úřední kultury** a věci samé úřadu by mělo obsahovat t **né údaje**, které jsou nejen vyplývající z legální prav

ušný (reální, nikoli teritoriální),
lový (bez služební podřízenosti
tanční), nevylučující ovšem proces-
kazního přezkumu posudku v práv-
; srov. též nekoncepčnost,
řádně jen příležitostně, *ad hoc*, (ve
ejde o stálý,²²) permanentní, výkon
příslušnosti, nýbrž o tento výkon
ního přibrání pro konkrétní právní

(nikoli volený), a to doživotně,
(nikoli sborový), ovšem s možnou
znaleckých ústavů jako právníc-

kontrolovaný) orgány státní sprá-
a tlumočnické

eúřednický, nebyrokratický), ačkoli
ě laický, nýbrž občansky odborný,
entralizovaný, a to na osoby fyzic-
nické.²³

řítom z toho, že znalec občasně ne-
n příležitostně vykonává veřejný
i byl státem svěřen (do něhož byl
n), přímějším tehdy, je-li sou-
ivním úřadem či jiným zákonem
rgánem (obhájcem v trestním ří-
v souladu se zákonem pověřen
ckého posudku či tlumočnického
šném právním řízení a pro úče-
ní.

těchto vyjmenovaných proces-
i má znalecký posudek procesně-
důkazu znaleckým posudkem.
m na procesní zásadu volného
kazů nemá toto rozlišování žád-
nam.

řipadě se jedná o úřední pověře-
a jeho jazykové vyjádření slovy
,ustanovení"), které je v podstatě
rozhodných, právních znacích
nímu pověření notáře jako soud-
k projednání konkrétního dědic-
dictví anebo soudnímu pověření
kutora provedením konkrétní
učním řízení.

li od znaku rozhodování, jedná se
vně srovnatelné činnosti (veřej-
řičemž v případech notářů a soud-
i dnešní zákony výslovně hovoří
vzjemně o „veřejných“ úřadech;
izační povahy věci samé a vzhle-
ou určení (poslání) těchto úřadů
ní veřejné službě s vlastní prá-
ností.

aké nalezneme při veřejnopráv-
znalců a tlumočnicků s autorizov-
tory podle stavebního zákona.

Proto je též znalec nebo tlumočnick - vedle no-
táře nebo soudního exekutora - zákonně nadán
veřejným subjektivním právem pečetním,
tzn. právem používat úřední pečť, zpravidla for-
mou úředního razítka, s malým státním znakem
České republiky.²⁴ Skutečnost, že je úřední pe-
čeť používána i v posudkové činnosti mimo práv-
ní řízení (tedy při tzv. ostatní činnosti), je ovšem
nedůsledností zákona, která však sama o sobě
nic nemění na podstatě věci.

Podobně jako u notářů a soudních exekutorů
může i znalec nebo tlumočnick - vedle výkonu
veřejného úřadu se zákonem stanovenou prá-
vomocí a působností - vykonávat i tzv. ostatní
činnost ryze soukromoprávního rázu.

Při výkonu tzv. ostatní činnosti se již ale ne-
jedná o výkon veřejného úřadu, legálně nada-
ného pravomocí a působností. Podobně jako je
tomu například u notářů nebo u soudních exe-
kutorů, kteří při výkonu své „ostatní“ či „další“
činnosti mají právní postavení soukromopráv-
ní, které je právně srovnatelné například
s advokáty, daňovými poradci či patentovými zá-
stupci apod. Do jisté míry srov. například i samo-
statnou působnost krajů a obcí (a vedle ní pře-
nesenou působnost). Podobně můžeme hovořit
i o „ostatní“ činnosti například rektorů vysokých
škol nebo děkanů fakult.

V případech znalců nebo tlumočnicků spadají do
této ostatní činnosti nejen různé porady, tech-
nické či umělecké rozborů, vyjádření apod., ale
též znalecké posudky či tlumočnické úkony
podané z podnětu stran soukromoprávních
poměrů mimo právní řízení; například v době
před zahájením soudního či správního řízení,
které nakonec ani nemusí být zahájeno.

Jsou-li takto podané znalecké posudky důkaz-
ně uplatněny v právních řízeních, nemají dů-
kazní význam znaleckých posudků, nýbrž jen
běžných listinných důkazů, byť po stránce obsa-
hové i formální splňují veškeré náležitosti zna-
leckého posudku.²⁵

Výjimkou je pouze trestní řízení soudní,
v němž má i znalecký posudek, podaný znalcem
z pověření například obhájce, v konkrétním
trestním řízení ze zákona důkazní význam zna-
leckého posudku (§ 110a trestního řádu), je-li
opatření k tomu určenou zvláštní doložkou po-
dle trestního řádu.

Pro označení znaleckých a tlumočnických ve-
řejných úřadů nejsou zákonem stanovena žádná
pravidla, leč platí obecná, v podstatě přirozená
právní zásada zákazu klamavosti. Z povahy
úřední kultury a věci samé vyplývá, že označení
úřadu by mělo obsahovat takové osobní a věc-
né údaje, které jsou nejen výstižné, ale zejména
vyplývající z legální pravomoci a působnosti

znalce či tlumočnicka; srov. též obsah znalecké či
tlumočnické doložky. Znamená to, že musí jít
o takové údaje, které vystihují právní povahu da-
ného úřadu, resp. pravomoc a působnost osoby,
která jej vykonává.

STÁTNÍ SPRÁVA ZNALECTVÍ A TLUMOČNICTVÍ

Veřejná správa je rozmanitá. Vedle územní, aka-
demické či profesní samosprávy zahrnuje i státní
správu. Ke státní správě soudů (přesněji
„soudnictví“) podle zákona o soudech a soudcích
z roku 2002 má svým veřejným určením blízko
státní správa znalectví a tlumočnictví neboli
státní správa výkonu znaleckých úřadů a tlumo-
čnických úřadů podle zákona č. 37/1967
Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění záko-
na č. 322/2006 Sb.²⁶

Správně lze hovořit o státní správě „justice“,²⁷
do níž věcně náleží státní správa soudů, státních
zastupitelství, vězeňství, probace a mediace, ja-
kož i státní správa znalectví a tlumočnictví.²⁸

Jinak svébytná státní správa znalectví a tlumo-
čnictví je součástí správní struktury státní
správy soudů jen do té míry, do jaké je uprave-
na zákonem o soudech a soudcích (zákon
č. 6/2002 Sb.); např. v organizační věci vedení
seznamu znalců krajským soudem.

Podstatné, čili rozhodovací, správní věci, ja-
ko je výběr znalců a tlumočnicků z veřejnosti, je-
jich jmenování a odvolávání či správní trestání,
tvoří samostatnou správní soustavu státní
správy znalectví a tlumočnictví, která je uprave-
na vlastním zákonem, tj. zákonem o znalcích
a tlumočnících z roku 1967. Tato státní správa
tvoří organizačně svébytný, ucelený úsek ve-
řejné správy, jenž se vyznačuje vlastní struktu-
rou orgánů výkonné moci. Vrchnostenskými
orgány jsou zde pouze ministr spravedlnosti
a v rámci jeho pověření předsedové krajských
soudů. Jedná se tedy o orgány monokratické, ni-
koli sborové. Dlužno říci, že v celé agendě těchto
orgánů tvoří věci znalecké a tlumočnické jen
malý díl.

Předsedům krajských soudů není zákonem
dovoleno dále přenášet výkon státní správy,
který byl na ně delegován ministrem spravedl-
nosti, například na úředníky krajských soudů,
kteří mohou být jen koncipisty jejich rozhodnutí
či postupů, anebo mohou vykonávat jiné kance-
lářské činnosti.

Orgánem státní správy znalectví a tlumočnic-
tví v rozsahu zákona o znalcích a tlumočnících
není místopředseda krajského soudu, jemuž
v těchto věcech náleží jen „zbytková agenda“,
tzn. okrajová správní agenda organizačního a ří-

dicího rázu v rozsahu zákona o soudech a soudcích **bez rozhodovací pravomoci.**

Obě formálně **rozdílné správní soustavy**, tj. státní správa soudů a vedle ní státní správa znalectví a tlumočnictví, mají k sobě svým účelem natolik blízko, že v **širším** veřejnoprávním významu spoluvytvářejí široce pojímanou státní správu **soudnictví**, jež má svým účelem blízko ke státní správě vězeňství, jak ostatně odpovídá i legální působnosti Ministerstva spravedlnosti v porovnání s ostatními ministerstvy.

Ospravedlnění (důvod) veřejné správy znalectví a tlumočnictví spočívá v legální ochraně **veřejného**, nepochybně legitimního zájmu na **veřejném pořádku ve věcech znaleckých a tlumočnických úřadů** včetně zřizování a obsazování těchto úřadů a na jejich řádném výkonu ve **veřejném zájmu**, neboť výkon těchto úřadů pomocně slouží ke spravedlivému rozhodování v právních řízeních, čímž se tento výkon **potenciálně týká kohokoli** (veřejnosti).

Můžeme říci, že již samo veřejné posudkové působení znaleckých a tlumočnických úřadů je **veřejným blahem**, jež je určeno k tomu, aby chom je všichni **právně rovně požívali**. Proto je ve veřejném zájmu uvedené úřady **chránit** před útoky nebo zneužíváním a **dohlížet** nad jejich řádným výkonem k **veřejnému prospěchu**.

Znalecká a tlumočnická činnost podle zákona o znalcích a tlumočnících je svou veřejnoprávní povahou a určením **veřejně prospěšnou činností** neboli **veřejnou službou**, jejíž podstatou je **veřejnoprávní režim** ku pomoci a ve prospěch **výkonu spravedlnosti** v právních řízeních k tomu zákonem povolány orgány zejména veřejné moci.

V tomto **veřejnoprávním úředním ohledu** je také **bez právního významu**, zda se v případě znalecké nebo tlumočnické **hospodářské činnosti** jedná o podnikání či o jinou výdělečnou činnost ve smyslu obchodního či daňového práva.²⁹⁾

Na tom nic nemění ani to, že v určitém případě při tzv. **ostatní** (soukromoprávní) **činnosti** lze kupodivu³⁰⁾ podat znalecký posudek nebo tlumočnický úkon **mimo právní řízení** v rámci soukromoprávního poměru soukromých stran založeného zpravidla smlouvou o dílo či jinou soukromoprávní smlouvou.³¹⁾

ÚSTAVNĚ ZARUČENÉ POLITICKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PRÁVO

Veřejná subjektivní práva znalců a tlumočnicků, jejich základní práva a svobody, jsou, jak je všeobecně známo u těchto práv kohokoli, nejen ústavně zaručena, ale jsou též pod ochranou soudů (čl. 4 Ústavy); srov. též § 2 soudního řádu

správního a § 3 věta druhá občanského soudního řádu.

Hned na začátku našeho dalšího pojednání nelze vyloučit právní úvahu o tom, že vedle níže popsaného výkonu hospodářského práva se v případě výkonu veřejných úřadů znaleckých a tlumočnických jedná též o uplatnění ústavně zaručeného **veřejného subjektivního lidského práva politického rázu**. Jmenovitě **práva přímo se podílet na správě veřejných věcí** (čl. 21 odst. 1 Listiny), které lze v souladu s jeho **podstatou a smyslem** pojímat poměrně široce tak, jak odpovídá přirozenému významu lidských práv v lidském životě ve společenství s jinými, jež se vyznačuje i veřejnými záležitostmi a jejich správou.

Kdokoli může chtít být přímo účasten správy veřejných věcí, spočívající v odborném posuzování určitých skutečností v právních řízeních tím, že se bude ucházet o výkon veřejného úřadu znaleckého nebo tlumočnického se zákonnou pravomocí a působností za účelem veřejně prospěšným, jakož tím, že takový svěřený úřad bude ve svém životě vykonávat.

V našem případě se jedná o **přímý podíl na odborné, posudkové správě veřejných věcí**, nikoli o takový podíl na všeobecné politické správě veřejných věcí. Podobně se s tím setkáváme i u některých jiných povolání. Vzpomeňme například úředníka stavebního nebo finančního úřadu či úředníka Úřadu průmyslového vlastnictví, kdy se jedná o výkon **odborných správních činností** včetně odborně rozhodovacích činností. Ve své podstatě a smyslu se i v těchto **odborných veřejných věcech** jedná o uplatňování **lidského politického práva**, které lze vztahovat k jakékoli **veřejné záležitosti**, na níž je dán **veřejný zájem**. S volbou či jmenováním do veřejné funkce jako s pouhými technikami vládnutí to samo o sobě nemá nic společného. Nemá to nic společného ani s tím, zda je veřejný úřad vykonáván ve služebním či jiném právním poměru včetně možného soukromoprávního poměru, a to pracovního.³²⁾

Výkonem znalectví nebo tlumočnictví v rámci výkonu veřejného úřadu, tj. z **úředního pověření** soudu či správního úřadu aj. v **právním řízení**, se znalec nebo tlumočnick přímo, osobně, podílí na správě veřejných věcí, pokud jde o **chod a podklad pro výsledek příslušného právního řízení**, které by, nebýt jeho odborného výkonu, zásadně nemohlo ani zdárně skončit anebo jen s obtížemi. S jistou nadsázkou lze říci, že „**znalec je odbornou odnoží soudce**“ apod., jde-li o znalecké pověření soudcovské v právním řízení.

Domnívám se, že ani soudní praxe doposud nekladla důraz na zmíněné **politické právo**, když

zohledňovala jen znalecké právo (viz dále).

V ústavním světle se znalecká činnost jeví dále jako výkon ústavně zaručeného **veřejného subjektivního hospodářského práva podnikat a provozovat svou činnost** podle čl. 26 odst. 1 Ústavy.

Zákon o znalcích a tlumočnících shodě s ústavou (čl. 26 odst. 1 Ústavy) stanoví podmínky a omezení pro výkon této činnosti, což není vzhledem k jejich povaze a významu.

Jinými slovy řečeno, v našem případě jde o výkon **subjektivního hospodářského práva podnikat**, které (stejně jako ostatní činnosti) zároveň ve veřejném zájmu (ve smyslu veřejného statku na úkor ostatních) zahrnuje i výkon **veřejného statku na úkor ostatních, nezávislosti a nepodjatosti** veřejných činností, mimo jiné i výkon **právních řízení**.

Veřejný zájem se tudíž v **legálních požadavcích** (případech), kladených na znalce a tlumočnické činnosti, jsou:

- **odbornost**, byť se její stupeň liší podle povahy oborů nebo
- **nezávislost**, například na veřejné moci, který ho činí
- **neustrannost** (nepodjatost) veřejného činnosti, což znamená, že veřejný činnosti v poměru k veřejnému zájmu (ve smyslu veřejného statku na úkor ostatních) řízení nebo k jejich výkonu mohla eventuálně vést k znevýhodnění některého procesně nedovolenému zúčastněného, a to i tehdy, jde-li o veřejné řízení v poměru veřejného zájmu (ve smyslu veřejného statku na úkor ostatních) i v tomto případě podřízením veřejnému zájmu (ve smyslu veřejného statku na úkor ostatních) **hodnotám nesdíleným** samotnými znalci a tlumočnickými, **sdíleným** veřejností, **hodnotám nesdíleným** samotnými znalci a tlumočnickými, **sama důvěryhodnost** znalce a tlumočnického stavu na veřejnosti, **rychlost a odbornost** (scientific integrity) činnosti a tlumočnicků, kteří tento výkon vytvářejí.

Význam těchto veřejných činností, je upřesněn a podpořen s odborností, je upřesněn a podpořen **kromými zájmy, přáními, tlaky z rozličných stran**.

Z **lidskoprávního úhlu** nevidět, že výkon znaleckého a tlumočnického úřadu může mít **přímý vliv na zachování dobré pověsti** znalce a tlumočnického v státních, jiných veřejných

§ 3 věta druhá občanského soudní-

čátku našeho dalšího pojednání t právní úvahu o tom, že vedle níže výkonu hospodářského práva se konu veřejných úřadů znaleckých ých jedná též o uplatnění ústavně řejného subjektivního lidského kého rázu. Jmenovitě práva pří- t na správě veřejných věcí (čl. 21 ý), které lze v souladu s jeho pod- slem pojímat poměrně široce tak, přirozenému významu lidských n životě ve společenství s jinými, je i veřejnými záležitostmi a jejich

že chtějí být přímo účasten správy í, spočívající v odborném posuzo- skutečnosti v právních řízeních e ucházet o výkon veřejného úřa- nebo tlumočnického se zákonnou úsobností za účelem veřejně pro- ů tím, že takový svěřený úřad bu- otě vykonávat.

řadě se jedná o **přímý podíl** na údkové **správě veřejných věcí**, ý podíl na všeobecné politické ch věcí. Podobně se s tím setkává ých jiných povolání. Vzpomeňme níka stavebního nebo finančního íka Úřadu průmyslového vlastnic- í o výkon **odborných správních** ě odborně rozhodovacích činnos- tatě a smyslu se i v těchto **odbor- ch věcech** jedná o uplatňování **tického práva**, které lze vztaho- **veřejné záležitosti**, na níž je dán i. S volbou či jmenováním do ve- ko s pouhými technikami vládnú- ě nemá nic společného. Nemá to ani s tím, zda je veřejný úřad vy- žebním či jiném právním poměru ho soukromoprávního poměru, ³²⁾

lectví nebo tlumočnictví v rámci ho úřadu, tj. z **úředního pověře-** ávního úřadu aj. v **právním říze-** bo tlumočnick přímo, osobně, po- ěřejných věcí, pokud jde o **chod** **výsledek příslušného právního** ý, nebýt jeho odborného výkonu, ilo ani zdárně skončit anebo jen tou nadsázkou lze říci, že „*znalec oží soudce*“ apod., jde-li o znalec- dcovské v právním řízení.

že ani soudní praxe doposud ne- zmíněné **politické právo**, když

zohledňovala jen znalecké právo hospodářské (viz dále).

V ústavním světle se znalecká a tlumočnická činnost jeví dále jako výkon ústavně zaručeného **veřejného subjektivního hospodářského práva podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost** podle čl. 26 odst. 1 Listiny.

Zákon o znalcích a tlumočnících přitom - ve shodě s ústavou (čl. 26 odst. 2 Listiny) - stanoví podmínky a omezení pro výkon těchto povolání nebo činností, což není nijak neobvyklé vzhledem k jejich povaze a veřejnoprávnímu významu.

Jinými slovy řečeno, v našem případě se jedná o výkon **subjektivního hospodářského práva na hospodářskou činnost**, která je (vyjma tzv. ostatní činnosti) zároveň **veřejnou službou** ve smyslu **veřejného statku** nabízeného k čerpání kýmkoli, a to ve **veřejném zájmu na odbornosti, nezávislosti a nepodjatosti** posouzení pochybných odborných, **mimoprávních otázek v právních řízeních**.

Veřejný zájem se tudíž projevuje zejména v **legálních požadavcích** (principech či hodnotách), kladených na znalce a tlumočnicka, jimiž jsou:

- **odbornost**, byť se její stupeň může objektivně lišit podle povahy oborů nebo jazyků,
- **nezávislost**, například na názorech toho orgánu veřejné moci, který ho do úřadu jmenoval,
- **nestrannost** (nepodjatost) jako zejména procesní institut v poměru k účastníkům konkrétního řízení nebo k jejich zástupcům, která by mohla eventuálně vést ke zvýhodnění nebo znevýhodnění některého z nich či kljinému procesně nedovolenému zvláštnímu zacházení, a to i tehdy, jde-li o jeho činnost **mimo právní řízení** v poměru soukromoprávním. Soukromý zájem jednotlivého zákazníka je i v tomto případě podřízen **veřejným** (obecně sdíleným) **hodnotám nestrannosti a nepodjatosti** znalců a tlumočnicků, v nichž spočívá sama **důvěryhodnost** znaleckého a tlumočnického **stavu** na veřejnosti, jakož i **osobní důvěryhodnost a odborná či vědecká bezúhonnost** (*scientific integrity*) jednotlivých znalců a tlumočnicků, kteří tento profesní stav spolu- vytvářejí.

Význam těchto veřejných hodnot, ve spojení právě s **odborností**, je **upřednostněn před soukromými zájmy**, přáními, tužbami či možnými tlaky z rozličných stran.

Z **lidskoprávního úhlu** pohledu nemůžeme nevidět, že výkon znaleckého nebo tlumočnického úřadu může mít **přímý nebo nepřímý vliv** i na zachování **dobré pověsti** znalce nebo tlumočnicka ve státních, jiných veřejných, odborných ne-

bo zákaznických kruzích, či může mít vliv na jeho osobní, resp. profesní čest, a to i jako příslušníka znaleckého nebo tlumočnického stavu (čl. 10 odst. 1 Listiny).

Je-li znalec či tlumočnick shledán například **vinným ze správního deliktu** podle zákona o znalcích a tlumočnících a je-li v důsledku toho orgánem státní správy znalectví a tlumočnictví administrativně **potrestán výstrahou**, nemluvě o **správním trestu odvolání z veřejného úřadu** (zákazu činnosti určitého druhu), může být takový správní akt **objektivně způsobilý ohrozit** ústavně chráněné statky **osobnostní**, resp. jeho ústavně zaručené **základní lidské právo**. Proto musí být vždy pečlivě zkoumána **důvodnost a přiměřenost** postihu, a to i cestou možného procesního přezkumu.

Plně lze souhlasit s právním názorem senátu Nejvyššího správního soudu v Brně z roku 2004, který pravil, že „*není možno přehlížet ani skutečnost, že odvolání z funkce znalce již z povahy věci zpravidla představuje i zpochybnění odbornosti dotčené osoby, což se může následně přímo i nepřímo projevit v jejím dalším profesním životě.*“³³⁾

Znalcům i tlumočnickům v neposlední řadě svědčí ústavně zaručené **právo na soudní a jinou právní ochranu** (čl. 36 Listiny). „*Zmezinárodně*“ zde mluvíme o **právu na spravedlivý proces**. V našem případě zejména o právu na **spravedlivý proces správní**.

Znalci ani tlumočnicki **nevykonávají** svou činnost za mzdu dle zákoníku práce. Ústavně zaručené hospodářské právo na **spravedlivou odměnu** za práci podle doslovného výkladu svědčí jen zaměstnancům (čl. 28 Listiny). - Srov. však níže naznačenou možnost rozšiřujícího výkladu na základě **podobnosti**, jde-li o odměnu za výkon veřejného úřadu v právním řízení z úředního pověření, a tím i o výkon úředně **závislý**, anebo taktéž naznačenou všeobecnou možnost použití právního principu. Srov. též čl. 7 písm. a) Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech, vyhláška č. 120/1976 Sb., která hovoří o právu každého člověka, aniž výslovně zmiňuje jen zaměstnance.

Přitom ovšem nemůžeme pominout **platnost přirozeného (vrozeného) lidského práva na spravedlivou odměnu za skutek**; tedy nejen za zaměstnaneckou práci, ale též za jakoukoli jinou hospodářskou činnost ve prospěch druhé strany (příjemce).³⁴⁾ Přirozené subjektivní lidské právo (viz čl. 85 odst. 2 Ústavy a preambuli Listiny) na **spravedlivou odměnu** vyplývá z (filozoficky poznatelné a právovědne předpokládané) přirozené (objektivní) zákonitosti (a nutnosti) **vyrovnání braní a dávání**, jež působí i v sociálním prostoru. V něm se projevuje sociální soudržnost.

Můžeme přitom tradičně právně hovořit také o přirozené zásadě právní anebo o osvědčeném právním principu spravedlivé odměny. Podobně jako mluvíme o **přirozené zásadě spravedlivého důvodu**, například při ospravedlnění nejmenování určitého člověka znalcem anebo při správním trestání znalce.

Přinejmenším s ohledem na právní principy lze dovodit, že i pro znalce a tlumočníky platí subjektivní právo na spravedlivou odměnu za jejich činnost, a to i v právních řízeních z pověření orgánů veřejné moci.

V tomto světle pak nezbyvá než kriticky zkoumat, zda sazby odměn v právních řízeních, neboť jde o státem administrativně-direktivně regulované odměny, jsou, anebo nejsou **přiměřené** ve smyslu **objektivně spravedlivé**; viz vyhláška č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnicích, ve znění pozdějších předpisů. Zkoumání se pak týká i jednotlivých případů přiznávání těchto odměn.

Výše naznačené úvahy můžeme ústrojně doplnit též o ochranu znalce **ústavně zaručeného základního lidského práva vlastnit majetek** (čl. 11 Listiny) a **práva pokojně užívat majetek** (čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochranných právech a základních svobod, přijatého roku 1952, (příl. 1 sděl. č. 209/1992 Sb.)). Je-li totiž úředně pověřený znalec povinen podat znalecký posudek v právním řízení, což zásadně povinen je, a to za úředně přiznané znalečné dle úředních sazeb, přičemž by tato jeho činnost ve veřejném zájmu vedla v konkrétním případě až k **hospodářské ztrátě** znalce, resp. by znalečné nepokryvalo nutné nebo účelné vynaložené znalcevy náklady, anebo by znalečné nepřinášelo znalci přiměřený zisk či by mu při tom všem nezůstaly nezbytné prostředky na udržování a rozvoj hospodářské činnosti, jednalo by se o **ústavně neodůvodněné krácení** znalce základního lidského práva vlastnit, resp. pokojně užívat majetek. A to i navzdory tomu, že by znalečné bylo pravomocně přiznáno rozhodnutím podle sazeb stanovených vyhláškou č. 37/1967 Sb.

Svou **hospodářskou činnost ve veřejném zájmu** by znalec v takovém případě musel plně nebo převážně (nikoli bagatelně) dotovat ze svých jiných prostředků než z hospodářských výnosů úředně přiznávaného znalečného. Nikde totiž není řečeno, že znalec by si měl nebo musel v takových případech finančně vypomáhat i jinou (další, ostatní) hospodářskou činností, například podáváním posudků smluvně, tj. soukromoprávně mimo právní řízení, za ceny sjednané na trhu znaleckých služeb dle nabídky a poptávky. **Účelem** veřejných úřadů znaleckých je totiž **veřejná služba ve veřejném zájmu** pro orgány

veřejné moci v právních řízeních vedených před nimi. Vše „*další*“ je nadto a z tohoto veřejnoprávního hlediska není vůbec podstatné a ani by nemuselo být. Po nikom, ani po znalci, **nelze spravedlivě požadovat**, aby svou veřejnou službu ve veřejném úřadu, k níž byl úředně povolán, vykonával na úkor vlastních (soukromých) hospodářských prostředků nebo s plánovanou hospodářskou ztrátou svého hospodaření, o níž ale nestojí.

K tomu, abychom zůstali „*pevně na zemi*“, v sociální realitě, nezbyvá než zkoumat znalečné a tlumočné v referenčním právním rámci **srovnatelných profesních odměn**. Tento rámec tvoří zejména advokátní tarif úředně ustanovených obhájců nebo zástupců, úřední odměny pověřených notářů nebo soudních exekutorů či úřední odměny insolvenčních správců anebo správců dědictví. Je nutné zohlednit, jak bývá, či nebývá nakládáno s náhradami nákladů řízení a zda a do jaké míry administrativně stanovené paušální náhrady nákladů soudně nebo správně trestního řízení zohledňují i náhradu nákladů státu na spravedlivé znalečné či tlumočné. Z hlediska objektivní přiměřenosti (spravedlivosti) odměny však nejsme tímto rámcem omezeni, protože se jedná o státem regulované ceny, které mohou nebo nemusí odpovídat tržní hodnotě výkonu.

Tyto otázky však vyhrazuji až dalšímu zkoumání.

• • •

Závěrem můžeme stručně shrnout, že výše podané odůvodnění nám umožňuje říci, že úvodem vnesená teze o znaleckém či tlumočnickém úřadu jako veřejném úřadu a její rozvedení do veřejných práv nebylo vyvráceno, resp. bylo **vědecky potvrzeno**, a to z hlediska platného českého práva. Současně tyto závěry chápu jako výzvu k veřejné vědecké rozpravě.

Zjednodušeně můžeme říci, že k tomu, aby veřejná správa znalectví a tlumočnictví byla skutečně dobrou správou a splňovala tak nejen formální, ale i materiální znaky právního státu bude zapotřebí ještě vyvinout zvýšené, často **osobní úsilí**. V první řadě nezbyvá než psychicky překonat některé zažitě myšlenkové stereotypy z doby před několika desetiletími, které ani ve své době neměly právní opodstatnění.

Otevřenou cestu k nápravě spatřuji v důsledném zohledňování postavení znalce a tlumočnicků z hlediska jejich lidských práv a svobod. Znamená to zejména projevovat více úcty k subjektivním právům cizích lidí nebo právnických osob, a tak si hledět i vlastní cti.

Upozorňuji též na potřebu zaobírat právními otázkami v nícké činnosti. Tento text nec rovněž jako výzva k pokračování, zejména znalců v právníci volá po dalším právním zkoumání.

Příloha: Vybraná judikatura a správní rozhodnutí ve věcech znaleckých

- Usnesení ÚS z 22. 1. 2002 sp. zn. I. U.
- Usnesení NSS z 12. 3. 2009 č. j.: Nač
- Rozsudek NSS z 4. 2. 2004 č. j.: 6 A 5
- Rozsudek NSS z 14. 7. 2005 č. j.: 2 /
- Usnesení NSS z 30. 5. 2007 č. j.: 6 A
- Rozhodnutí VS v Praze z 15. 10. 1999
- Rozhodnutí ÚOHS z 13. 5. 1996 č. j.:
- Rozhodnutí ÚOHS z 31. 5. 1996 č. j.:

Poznámky:

- 1 Některé základní teze tohoto příspěvku byly předloženy na konferenci řádané Ústavem soudního inženýrství v Brně ve dnech 23. až 24. ledna 2009. Je autor přednesl na Olomouckých přednáškách Právnickou fakultou Univerzity v Praze ve dnech 21. až 22. května 2009.
- 2 Nelze vyloučit znalce předsestředků.
- 3 Viz Bradáč, A.: Současný stav znalce inženýrství, 20, 2009, č. 1, str. 13. Karabec.
- 4 Vládní návrh zákona o soudních zřízeních a o změně a doplnění některých ustanovení zákona o dopracování; viz sněmovna k dopracování; viz sněmovna k dopracování; viz sněmovna k dopracování.
- 5 Autor se tehdy, asi roku 2001, zúčastnil návrhu zákona o soudních zřízeních a o změně a doplnění některých ustanovení zákona o dopracování; viz sněmovna k dopracování; viz sněmovna k dopracování; viz sněmovna k dopracování.
- 6 Viz poslanecký návrh (poslaneců o Komoře soudních znalců České republiky, 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnicích sněmovnou zamítnut v prvním a druhém volebním období. Návrh posílal zveřejněním veřejnoprávní korporace v jejím nadáním pravomocí a působnosti výkon veřejné správy znalectví orgánů stejného názvu byl korporacím vrh se jevil jako rozumně vyvážený. ský problém.
- 7 In margině uvádím, že část politiků a odborníků na korporativistických rysech. Možná proto, že tím dochází k „odsazení“ ani směrem „dolů“ regionalizaci a obce (vertikálně), nýbrž horizontálně samospráv sdíleně vykonávajících orgánů státu či někdy více než jedním orgánům politicky se měřící exekutorství z pohledu postavení s:
- 8) K otázkám stavu znalectví a tlumočnictví viz Bradáč, A.: Op. cit., str. 12-15. B. vovaná novelizace zákona o znalcích inženýrství, 20, 2009, č. 1, str. 16-31. vané novele zákona o znalcích, k dnešnímu zákonu viz Dörfl, L.: Z. Komentář. Praha: Verlag C. H. Beck
- 9) Kupříkladu k tomu, že k odvolání chází ve správním řízení se všemi

ci v právních řízeních vedených
še „další“ je nadto a z tohoto veřej-
hlediska není vůbec podstatné a ani
být. Po nikom, ani po znalci, nelze
požadovat, aby svou veřejnou služ-
ám úřadu, k níž byl úředně povolán,
a úkor vlastních (soukromých) hos-
prostředků nebo s plánovanou hos-
trátou svého hospodaření, o níž ale

ychom zůstali „pevně na zemi“, v so-
š, nezbyvá než zkoumat znalečné
referenčním právním rámci srov-
profesních odměn. Tento rámec tvo-
řivokátní tarif úředně ustanovených
zástupců, úřední odměny pověře-
nebo soudních exekutorů či úřední
lvenčních správců anebo správců
utné zohlednit, jak bývá, či nebývá
náhradami nákladů řízení a zda
y administrativně stanovené pau-
y nákladů soudně nebo správně
ení zohledňují i náhradu nákladů
vedlivé znalečné či tlumočné. Z hle-
vní přiměřenosti (spravedlivosti)
nejsme tímto rámcem omezeni,
dná o státem regulované ceny, kte-
o nemusejí odpovídat tržní hodno-

v však vyhrazuji až dalšímu zku-

me stručně shrnout, že výše poda-
ní nám umožňuje říci, že úvodem
o znaleckém či tlumočnickém úřa-
dovém úřadu a její rozvedení do veřej-
nylo vyvráceno, resp. bylo vědecky
to z hlediska platného českého
ně tyto závěry chápu jako výzvu
cké rozpravě.

ě můžeme říci, že k tomu, aby ve-
nalectví a tlumočnictví byla sku-
právou a splňovala tak nejen for-
materiální znaky právního státu
bí ještě vyvinout zvýšené, často
první řadě nezbyvá než psychic-
ěkteré zažitě myšlenkové stereo-
d několika desetiletími, které ani
měly právní opodstatnění.

estu k nápravě spatřuji v důsled-
ání postavení znalců a tlumočnicků
h lidských práv a svobod. Zname-
projevovat více úcty k subjektivním
lidí nebo právnických osob, a tak
ní čti.

Upozorňuji též na potřebu více se dále právně
zaobírat právními otázkami znalecké a tlumoč-
nické činnosti. Tento text nechť je proto chápán
rovněž jako výzva k pokračování. Významná ro-
le, zejména znalců v právních řízeních, doslova
volá po dalším právním zkoumání.

Příloha:

Vybraná judikatura a správní rozhodnutí ve věcech znaleckých

- Usnesení ÚS z 22. 1. 2002 sp. zn. I. ÚS 567/01
- Usnesení NSS z 12. 3. 2009 č. j.: Nad 4/2009-33
- Rozsudek NSS z 4. 2. 2004 č. j.: 6 A 57/2002-61
- Rozsudek NSS z 14. 7. 2005 č. j.: 2 As 67/2004-45
- Usnesení NSS z 30. 5. 2007 č. j.: 6 Ads 59/2007-26
- Rozhodnutí VS v Praze z 15. 10. 1993 sp. zn. Cmz 38/92
- Rozhodnutí ÚOHS z 13. 5. 1996 č. j.: S 35/96-240
- Rozhodnutí ÚOHS z 31. 5. 1996 č. j.: S 43/96-240

Poznámky:

- 1) Některé základní teze tohoto příspěvku autor přednesl na XVIII. Mezinárodní vědecké konferenci soudního inženýrství, pořádané Ústavem soudního inženýrství Vysokého učení technického v Brně ve dnech 23. až 24. ledna 2009, a dále, podstatně rozvedené, je autor přednesl na Olomouckých právnických dnech, pořádaných Právníkou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci ve dnech 21. až 22. května 2009.
- 2) Nelze vyloučit znalcův předsudek.
- 3) Viz Bradáč, A.: Současný stav znalecké činnosti v ČR. Soudní inženýrství, 20, 2009, č. 1, str. 13. Podrobnou tabulku seřadil Karabec.
- 4) Vládní návrh zákona o soudních znalcích a soudních tlumočnických a o změně a doplnění některých zákonů vrátila Poslanecká sněmovna k dopracování; viz sněmovní tisk č. 346, II. volební období.
- 5) Autor se tehdy, asi roku 2001, zúčastnil jednání ministerstva národního obrany a soudních znalců České republiky a o změně zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnických, který byl Poslaneckou sněmovnou zamítnut v prvním čtení; viz sněmovní tisk 803, III. volební období. Návrh posiloval znaleckou profesní samosprávu zřízením veřejnoprávní korporace s dobrovolným členstvím, jejím nadáním pravomocí a působností, a s podstatnou vazbou na výkon veřejné správy znaleckých orgánů státu. Dosavadní profesní spolek stejného názvu byl korporací „jen“ soukromoprávní. Návrh se jevil jako rozumně vyvážený, ačkoli řešil jen dílčí stavovský problém.
- 6) In margine uvádím, že část politiků neměla či nemá politický zájem na korporativistických rysech české občanské společnosti. Možná proto, že tím dochází k „odsávání“ části státní moci, a to v našem případě nikoli směrem „nahoru“ evropskou komunitarizací ani směrem „dolů“ regionalizací a municipalizací na kraje a obce (vertikálně), nýbrž horizontálně ve prospěch profesních samospráv sdíleně vykonávajících veřejnou moc spolu se správními orgány státu či někdy více nebo méně namísto nich. Srov. např. zákonodárně politicky se měnící veřejnou správu soudního exekutorství z pohledu postavení státu a profesní samosprávy.
- 7) K otázkám stavu znalectví a aktuální novelizace zákona viz Bradáč, A.: Op. cit., str. 12–15. Bradáč, A., Karabec, J.: Příprava nové novelizace zákona o znalcích a tlumočnických. Soudní inženýrství, 20, 2009, č. 1, str. 16–31. Mikš, L.: Poznámky k navrhované novele zákona o znalcích, *ibid.*, str. 32–33. Komentář k dnešnímu zákonu viz Dörfl, L.: Zákon o znalcích tlumočnických. Komentář. Praha: Verlag C. H. Beck 2009.
- 8) Kupříkladu k tomu, že k odvolání znalce z veřejné funkce dochází ve správním řízení se všemi procesními právy a náležitostí

mi postupu viz veřejně přístupné rozsudky Nejvyššího správního soudu v Brně č. j. 6 A 57/2002-61 ze dne 4. 2. 2004 a č. j. 2 As 67/2004-45 ze dne 14. 7. 2005. S oběma rozsudky lze plně právně souhlasit.

Kriticky též můžeme poukázat na dlouhodobou praxi ministra spravedlnosti a jím pověřených předsedů krajských soudů, kteří se domnívají, že jejich udělování výstrah znalcům je údajně vyloučeno z rozhodování ve správním řízení, a tudíž je vyloučeno i z rozkladového nebo odvolacího přezkumu, ačkoli výstraha mění znalecké právo, resp. právní postavení znalce.

9) Dějinně to mohlo být nepřímě ovlivněno, kromě jiného, ideologickým prostředím někdejšího politického kultu práce, jehož zákonodárným výrazem byl československý zákoník práce z roku 1965; srov. též „brigády socialistické práce“ nebo čestný titul Hrdina socialistické práce (nař. vl. č. 34/1959 Sb.), zrušený roku 1990. Základní otázka subjektivních lidských a občanských práv v tomto politickém kultu hrála jen dílčí, a to pouze sociální, roli.

10) Mezi právní kuriozity veřejné správy znalectví patří úřední zápisy některých lidí mezi znalecké ústavy, právně pojmově tvořené právními osobami. Některé orgány veřejné moci se domnívaly či stále domnívají, že člověk, který podniká, je právníkou osobou, aniž by však zákon takovou smyšlenku (právní fikci) znal. Je pravdou, že počátkem 90. let se v některých zákonech, o něž se zde ale nejedná, tato fikce vyskytovala. Dodnes se, kupodivu, objevuje v některých případech správního trestání.

Z právníké literatury ke znaleckým ústavům viz práce Hanáky; Hanák, J.: Odpovědnost znaleckých ústavů za znalecký posudek. In: David, R., Neckář, J., Sehnálek, D. (eds.): COFOLA 2009: the Conference Proceedings. Brno: Masarykova univerzita 2009. Elektronicky viz http://www.law.muni.cz/edicni/cofola2009/files/contributions/Jakub%20Hanak%20_870_.pdf Podmínky zápisu do prvního oddílu seznamu ústavů. In: Junior Forensic Science Brno 09. Sbor. Brno: Vysoké učení technické 2009. (CD-ROM).

11) Kriticky k tomu z hlediska přípravy vládní novely zákona o znalcích a tlumočnických viz Mikš, L.: Op. cit., str. 32–33.

12) V české vědecké literatuře v obecnosti viz Příběh, J.: Komunistická teorie státu a práva: kritický nástin strukturálních znaků a vývoje československé právní teorie v období let 1948–1989. In: Malý, K., Soukup, K. (eds.): Vývoj práva v Československu v letech 1945–1989. Praha: Karolinum 2004, str. 60–74; tamtéž viz odůvodnění pojmu „komunistická“, nikoli „socialistická“ teorie. Dále viz obecně Bobek, M., Molek, P., Šimíček, V. (eds.): Komunistická právo v Československu. Kapitoly z dějin bezpráví. Brno: Masarykova univerzita 2009, *passim*.

13) Slovensko tak rovněž převzalo tento československý zákon po zániku česko-slovenské federace roku 1992. V roce 2004 jej však zrušilo a nahradilo vlastním novým zákonem; viz zákon č. 382/2004 Z. z., o znalcích, tlumočnickách a prekladateľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Srov. Szylágyi, M., Barťošová, V.: Znalecká činnosť v Slovenskej republike. Právní rádce, 13, 2005, č. 1, str. 42–44.

14) Když si odmyslíme dobové politicko-ideologické a mocenské okolnosti a zevšeobecnění politických požadavků snad na veškeré činnosti i povahy ryze odborné, byť se tak dělo v různé míře, má požadovaný politický předpoklad do určité míry a v obecném občanském slova smyslu ospravedlnění. Vycházím z teze, že výkonem znalectví v režimu dnešního zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnických, je uplatňováno občanské politické právo přímo se podílet na správě veřejných věcí (čl. 21 odst. 1 listiny). Lze proto říci, že zákon je implicitně založen na nevyvratitelné domněnce, že znalec či uchazeč o veřejný úřad znalecký z řad veřejnosti má takové politické znalosti a zkušenosti, které jsou nezbytné k výkonu tohoto odborného úřadu v občanské společnosti; např. politickou znalost dějby veřejné moci apod., což má povahu politické znalosti základního rázu, kterou lze všeobecně předpokládat bez dalšího zkoumání. V žádném případě by však nebylo ani do budoucna vhodné vracet se ke zcela správně opuštěnému politickému modelu československého znalectví z let 1959 až 1967.

15) Srov. Fidelius, P.: Jazyk a moc. Brno: 4. sv. knižní řady stávkového výboru FF UJEP Brno, prosinec 1989, *passim*. Po politickém převratu vyšlo v běžném vydání.

16) Naštěstí se svědomí navrátilo do slibu soudcovského.

Dovolávání se svědomí a vědomí (v tomto pořadí) znalce, překladatele a tlumočnicka zná např. i slovenské právo z roku 2004.

17) Socialistické právo, založené na ideologii komunistické, politicky záměrně potlačilo tradiční právní pojem veřejného úřadu a úřadu vůbec. Z politických důvodů byl upřednostňován, a to i v právních textech, pojem „funkce“, resp. „veřejné funkce“. Ne-pochybně to souviselo i s politickým funkcionalismem. Další pohybkou bylo „zlidovění“ státní moci, tedy i její politické a sociálně třídní „odůvodnění“, které by snad mohlo mít jistou měrou své ospravedlnění v reálných poměrech, kdyby se týkalo odstranění přežitého formalismu, přičemž do jejich působnosti spadá i nadměrná byrokracie a podobných jevů, jež byly a jsou na úkor svobodného života i právního státu. O to se ale plně nejednalo anebo nikoli pravou měrou.

18) Správním úřadem jako subjektem veřejné správy se v novější české literatuře zaobíral Poljián; viz Poljián, M.: Správní úřad. Praha: Linde 1997.

19) Podobně veřejnoprávně povahové srov. např. veřejný úřad vyššího soudního úředníka, veřejný úřad justičního čekatele nebo veřejný úřad asistenta soudce, přičemž do jejich působnosti spadá i rozhodovací činnost o cizích právech v soudních řízeních. Nemluví o veřejném úřadu soudcovském. V těchto případech ale nejde o veřejné úřady věcně odborné (posudkové).

Veřejným úřadem nadaným zákonnou pravomocí a působností, v tomto případě veřejným úřadem akademickým, jenž je akademickým orgánem veřejné moci, je úřad rektorský nebo děkanský podle zákona o vysokých školách. Vedle toho, se v tzv. ostatní činnosti jedná o soukromý úřad, rozuměno o soukromou (pracovní) funkci vykonávanou v soukromoprávním režimu; viz např. majetkoprávní jednání.

Uchází-li se o veřejný úřad rektorský nebo děkanský akademický pracovník dané vysoké školy, jedná se nejen o ucházení se o veřejný úřad kýmkoli (veřejnosti), ale v tomto případě zároveň, vedle toho, souběžně, i o uplatnění zaměstnancovy příležitosti k funkčnímu (pracovnímu) postupu v zaměstnání ve smyslu zákoníku práce. Takovému akademickému pracovníkovi pak svědčí dvojí, souběžná, právní ochrana jeho práva veřejného a vedle toho též práva soukromého. Srov. nároky z veřejného práva uchazeče o veřejný úřad a vedle nich nároky ze soukromého práva zaměstnance, je-li uchazeč zároveň zaměstnancem.

Sám pojem veřejného úřadu chápu organizačně jako předmět veřejného práva, kdy je vykonavatel úřadu nadán zákonnou pravomocí a působností, ačkoli se může jednat o fyzickou osobu či o právnickou osobu soukromého práva. Jedná se přitom o veřejné záležitosti posudkové nebo jazykové dle odbornosti nebo jazyka, a to z úředního pověření rozhodovacích orgánů veřejné moci, případně jiných k tomu zákonem povolaných osob. Nejedná se o veřejné věci rozhodovací, které by se týkaly rozhodování o cizích právech či o jiných věcech.

Určitým protipólem veřejného úřadu je nejen úřad soukromý, např. úřad advokátní, ale též podnik, například advokátní kancelář, ve smyslu § 5 obchodního zákoníku. Oproti disponibilnímu podniku (věci v právním smyslu, a to věci hromadné), nelze s veřejným úřadem jako předmětem práva veřejného nakládat, jak již vyplývá z jeho veřejnoprávní povahy a určení, jež pojmově vylučuje obchodovatelnost.

Skutečnost, že posudkový či jazykový odborný výkon veřejného úřadu znalci nebo tlumočnický v právních řízeních, nemá de lege lata patřičnou odezvu v režimu odpovědnosti za škodu či v právních režimech jiných, podle mého soudu, na výše uvedené teoretické pojmové zařazení (právní kvalifikaci) nic nemění. Zejména jí z hlediska platného právního řádu nevylučuje jen proto, že v něm není provedena do všech právních důsledků.

20) Příkladem soukromého úřadu může sloužit úřad rozhodcovský či advokátní.

21) Srov. u Hoetzla; viz heslo Úřad veřejný ve Slovníku veřejného práva československého, v zásadním to, doposud nepřekonaném díle svého druhu v českém právnickém písemnictví; viz Slovník veřejného práva československého. Praha: Eurolex Bohemia 20002, sv. V, str. 100–105.

22) Starší právo sice hovořilo o „státních“ znalcích, ale bylo to myšleno ve významu „zapsaných“ znalců.

23) Proto považují za právně nevhodné, jestliže jako znalecký ústav působí sám stát prostřednictvím svých orgánů, organizačních složek apod.; viz případ Kriminalistického ústavu Praha, Po-

lice České republiky, který byl ministrem spravedlnosti zapsán do seznamu znaleckých ústavů, ačkoli nejde o právnickou osobu, již je zde stát. Jedná se pouze o jeden z celorepublikových útvarů Policie České republiky jako orgánu veřejné moci.

Zejména v trestním řízení to může vyvolat pochyby o správním vedení procesu ze strany státu proti obviněnému, jestliže jeden policejní orgán provádí procesní úkony, mezi něž patří přibrání znaleckého ústavu (rozuměno státu), zatímco příbráný policejní útvar podává posudky na žádost tohoto orgánu. Aniž by se přitom mělo jednat o „policejní stát“. Tím není nijak zpochybňována odbornost uvedeného policejního útvaru, nýbrž procesní spravedlnost, kdy si znalecký posudek podává stát sám pro sebe, pro účely řízení, jež sám mocensky vyvolal a vede. Proto se objevují pochyby o nezávěsnosti zejména v takové konkrétní trestní věci, v níž by nic nebránilo policejnímu obstarání si „mimopolicijního“ posudku.

24) Zdá se, že uzákonění práva autorizovaných architektů, inženýrů a techniků, coby soukromníků nevykonávajících žádný veřejný úřad, používat razítka s malým státním znakem České republiky, k němuž došlo roku 1992 (zák. č. 360/1992 Sb.), mohlo být ovlivněno vybavením si téhož zákonného práva znalců a tlumočnicků, aniž by ale asi byly posouzeny zásadní právní rozdíly v jejich postavení. „Autorizaci“ v daném případě uděluje veřejnoprávní zájmová korporace, Česká komora architektů, přičemž se jedná o správní úkon srovnatelný například se zápisem advokáta do seznamu advokátů vedeného Českou advokátní komorou jako veřejnoprávní zájmovou korporací na základě zákona.

Patřičné dokumenty podle zákona č. 360/1992 Sb. jsou sice prohlášeny za veřejné listiny, ovšem jen pro úřední účely. Navíc může zákon prohlásit za veřejnou listinu i to, co by jinak bylo soukromou listinou. Legální prohlášení listiny za veřejnou listinu ještě samo o sobě nic neříká o právní povaze úřadu (organizační činnosti), při jehož výkonu je listina vydávána. Kromě toho není právně vhodné, je-li něco veřejnou listinou jen pro jeden účel, zatímco pro jiný účel se jedná o listinu soukromou; srov. též nutný zřetel na trestný čin padělání nebo poškozování veřejné listiny. Mělo by proto platit buď, anebo. Těžko hovořit o veřejné listině „občas“.

Zákon sice může stanovit v zásadě „cokoli“, nicméně měl by tak činit způsobem, aby nerušil rozumné uspořádání poměrů veřejných, nebo soukromých. Neříká-li tomu tak, což je náš případ, lze přijetím zákona objektivně přivodit újmu veřejnosti spočívající v jejím klamání o právní povaze a významu některých povolení.

Lze rozumět lidské snaze o „orazítkování“ zachycení např. uměleckého architektonického díla s představou o jeho „krytí“ z hlediska předpokladu veřejnoprávní správnosti stavební či urbanistické. Jedná se ale spíše jen o vyvolání „optického klamu“.

Podobně, ovšem bez zákonného podkladu ve zvláštním předpisu, a tudíž pod hrozbou správního trestu, používají razítka s malým státním znakem též daňoví poradci, přičemž se plně jedná o soukromníky, srovnatelné například s advokáty specializovanými na daňové právo, kteří ovšem razítka s malým ani velkým státním znakem nepoužívají, a to ani tehdy, jsou-li úředně ustanoveni obhájcem či zástupcem v právním řízení.

Zcela odlišné právní postavení, a to postavení veřejnoprávní, mají autorizovaní inspektoři podle stavebního zákona, kteří vykonávají veřejný úřad se zákonnou pravomocí a působností podle stavebního zákona č. 183/2006 Sb.

25) S tím se do budoucna nelze spokojit. Je-li něco formálně i obsahově znaleckým posudkem, pak se má jednat o důkaz znaleckým posudkem, nikoli o důkaz běžnou listinou, jež fakticky vzato je „znaleckým posudkem“. A to i bez ohledu na procesní zásadu volného hodnocení důkazů anebo právě kvůli ní. Na druhé straně však dnešní stav procesně vystihuje právní odlišnost mezi výkonem veřejného úřadu a tzv. ostatní činností.

26) Novela se týkala jen daně z přidané hodnoty v souvislosti se znalečným. Státní správa ani podstaty znalectví a tlumočnictví se nijak nedotkla.

27) Jedná se o veřejnou správu justice (justiční správu) jako o správní instituci a organizační soubor správních činností, nikoli však o rozhodovací činnost soudů. Srov. k tomu ještě zákon č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví.

Legální výraz státní správa „soudů“, použitý dnešním zákonem o soudech a soudcích (zákon č. 6/2002 Sb.), může až navozovat dojem, že se jedná o správu soudní budovy (o níž se ovšem také

jedná). Vzpomínám na filmovou postavu Buriánem v jedné předválečné komedii oslovit „soud“, a poté, co se plete, zvolá „ná soudní budova!“.

28) Srov. též § 11 zákona č. 2/1969 S a jiných ústředních orgánů státní správy. Pro státní správu znalectví a tlumočnické je ze státním orgánem státní správy vedlností jako je tomu na ostatních úce, nýbrž monokraticky ministr správy č. 37/1967 Sb., o znalcích a tlumočích chybí věcný důvod, nelze vyloučit, že se menutí.

29) Podle Vrchního soudu v Praze je vý splnění všech podmínek podle § 2 ods podnikatelskou činností; viz rozhodnu věci sp. zn. Cmz 38/92. (ASPI ID: JUC 30)

30) Újiv je namisté, protože k tomu, a kromě účely mimo právní řízení například, nemusí být odhadce „soudn orgánem veřejné moci, jestliže plně p hadcem činným ve svobodném povole čili, postačující, aby byl „jen“ faktický;

31) Nutno však říci, že v nedávné histo koncepci z počátku tisíciletí Minister lo z toho, že veřejnoprávní režim nově cích a tlumočnických by se měl věcné právní služby v rámci soudních či jiný činností, kdy jejich výsledek, znalec úkon, není určen pro účely právního i zavedením výrazu „soudní“ znalec dnes „soudního“ exekutora. Zdá se vedlností tuto legislativně-politickou sazovalo, následně opustilo.

32) Mám však zato, že do budoucna t výhradně o poměry služební či jiné

ZRYCHL

EPSON

ENERGY STAR

Wi-Fi CERTIFIED

blíky, který byl ministrem spravedlnosti zapsán
léckých ústavů, ačkoli nejde o právníkou oso-
t. Jedná se pouze o jeden z celorepublikových
ské republiky jako orgánu veřejné moci.

estním řízení to může vyvolat pochyby o *spraved-*
cesu ze strany státu proti obviněnému, jestliže
rgán provádí procesní úkony, mezi něž patří při-
ústavu (rozuměno státu), zatímco přibrány *poli-*
vá posudky na žádost tohoto orgánu. Aniž by se
at o „*policejní stát*“. Tím není nijak zpochybňo-
uvedeného policejního útvaru, nýbrž *procesní*
y si znalecký posudek podává stát sám pro se-
ní, jež sám *mocensky* vyvolal a vede. Proto se
o *nezávislosti* zejména v takové konkrétní trest-
ic nebránilo policejnímu obstarání si „*mimopoli-*

ákonnění práva *autorizovaných architektů, inžer-*
coby soukromníků *nevykonávajících žádný ve-*
vat razítko s malým *státním znakem* České re-
došlo roku 1992 (zák. č. 360/1992 Sb.), mohlo
avením si téhož zákonného práva značící a tlu-
ale asi byly posouzeny *zásadní právní rozdíly*
„*Autorizaci*“ v daném případě udeleje veřejnou
porace. Česká komora architektů, přičemž se
kon *srovnatelný* například se zápisem advokáta
kátú vedeného Českou advokátní komorou jako
novou korporaci na základě zákona.

menty podle zákona č. 360/1992 Sb. jsou sice
ejné listiny, ovšem *jen pro úřední účely*. Navíc
ásit za veřejnou listinu i to, co by jinak bylo sou-
egání prohlášení listiny za veřejnou listinu je-
ic neříká o právní povaze úřadu (organizaci čin-
výkonu je listina vydávána. Kromě toho není
li něco veřejnou listinou jen pro jeden účel, za-
l se jedná o listinu soukromou; srov. též nutný
čin padělání nebo poškození veřejné listiny.
titit buď, anebo. Těžko hovořit o veřejné listině

že stanovit v zásadě „*cokoli*“, nicméně měl by
m, aby *nerušil rozumné uspořádání poměrů ve-*
skromých. Není-li tomu tak, což je náš případ,
objektivně *přivodit újmu veřejnosti* spočívající
právní povaze a významu *některých povolání*.
dské snaze o „*orazítkování*“ zachycení např.
tektonického díla s představou o jeho „*krytí*“
kladu veřejnoprávní správnosti stavební či ur-
se ale spíše jen o vyvolání „*optického klamu*“,
n bez zákonného podkladu ve zvláštním předpi-
zbou správního trestu, používají razítka s ma-
m též *daňoví poradci*, přičemž se plně jedná
vnatelné například s advokáty specializovaný-
o, kteří ovšem razítka s malým ani velkým stát-
živají, a to ani tehdy, jsou-li úředně ustanoveni
ocem v právním řízení.

rávní postavení, a to postavení *veřejnoprávní,*
inspektaři podle stavebního zákona, kteří vyko-
se zákonnou pravomocí a působností podle
č. 183/2006 Sb.

oučná nelze spokojit. Je-li něco formálně i ob-
posudkem, pak se má jednat o důkaz znalec-
koli o důkaz běžnou listinou, jež fakticky vzato
udkem“. A to i bez ohledu na procesní zásadu
důkazů anebo právě kvůli ní. Na druhé straně
procesně vystihuje právní *odlišnost* mezi výko-
lu a tzv. ostatní činností.

a jen daně z přidané hodnoty v souvislosti se
správy ani podstaty znalectví a tlumočnictví
veřejnou správu *justice* (justiční správu) jako
a organizační soubor správních činností, nikoli
či činnost soudů. Srov. k tomu ještě zákon
z lidovění soudnictví.

tní správa „*soudů*“, použitý dnešním zákonem
ch (zákon č. 6/2002 Sb.), může až navozovat
o správu *soudní budovy* (o níž se ovšem také

jedná). Vzpomínám na filmovou postavu hranou komikem *Vlas-*
tou Burianem v jedné předválečné komedii, kdy postava neví, jak
oslovit „*soud*“, a poté, co se plete, zvolí nakonec oslovení „*slav-*
ná soudní budovo!“.

²⁸⁾ Srov. též § 11 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev
a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.
Pro státní správu znalectví a tlumočnictví ale platí *výjimka*, a to
že zde ústředním orgánem státní správy není Ministerstvo sprave-
dlnosti jako je tomu na ostatních úsecích státní správy justic-
e, nýbrž monokraticky ministr spravedlnosti podle zákona
č. 37/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících. Jelikož k tomu ale
chybí věcný důvod, nelze vyloučit, že se jedná o zákonodárné opo-
menutí.

²⁹⁾ Podle Vrchního soudu v Praze je výkon znalecké činnosti, při
splnění všech podmínek podle § 2 odst. 2 obchodního zákoníku,
podnikatelskou činností; viz rozhodnutí ze dne 15. 10. 1993 ve
věci sp. zn. Cmz 38/92. (ASPI ID: JUD4546CZ).

³⁰⁾ Údiv je namístě, protože k tomu, aby někdo někomu pro *sou-*
kromě účely mimo právní řízení například odhadl cenu ojetého
vozidla, nemusí být odhadce „*soudním*“ znalcem jmenovaným
orgánem veřejné moci, jestliže plně postačuje, aby byl „*jen*“ od-
hadcem činným ve svobodném povolání anebo po živnostensku
čili, postačuje-li, aby byl „*jen*“ faktickým odborníkem.

³¹⁾ Nutno však říci, že v nedávné historické legislativně-politické
konceptci z počátku tisíciletí Ministerstvo spravedlnosti vycháze-
lo z toho, že *veřejnoprávní režim* nového zákona o soudních znal-
cích a tlumočnících by se měl věcně vztahovat jen na *veřejno-*
právní služby v rámci soudních či jiných právních řízení. *Nikoli na*
činnosti, kdy jejich výsledek, znalecký posudek či tlumočnický
úkon, *není určen pro účely právního řízení*. Mělo se to zdůraznit
i zavedením výrazu „*soudní*“ znalec a „*soudní*“ tlumočnick; srov.
dnes „*soudního*“ exekutora. Zdá se však, že Ministerstvo sprave-
dlnosti tuto legislativně-politickou konceptci, kterou dříve pro-
sazovalo, následně opustilo.

³²⁾ Mám však zato, že do budoucna by mělo (snad i opětovně) jít
výhradně o *poměry služební či jiné veřejnoprávní*. V žádném pří-

padě by se nemělo jednat o soukromoprávní poměry, zejména ni-
koli pracovní, jejichž právní povaha a určení jsou zcela odlišné.
Politickou potíž nápravy či obnovení plně funkčního právního stá-
tu je však i to, že služební zákon č. 218/2002 Sb. byl sice se
značným *právně politickým* otálením a zpožděním přijat, ale jeho
uvedení v život, nabytí účinnosti, je opakovaně zákonem oddalo-
váno tak, že veřejnost může nabytí až dojmu, že o nabytí účinnos-
ti tohoto zákona, jenž je páteří státní správy každého *civilizova-*
ného právního i neprávního státu, není žádný anebo jen malý
stranícko politický zájem. Otázky finanční nákladnosti státní služ-
by mohou být až druhořadé, neboť *žádný* výkon státní správy, čili
podstatná část chodu státu, je vždy nákladný. Nelze proto vylou-
čit ani možné politické spekulace o tom, že některé dočasné
vládnoucí politické skupiny (či někdy až „*politické sekty*“) ne-
mají svůj stranický zájem na tom, aby zákon vstoupil v účinnost
v době, kdy tyto skupiny nebudou mít své „*lidi*“ zařazené na pro-
ně významných místech státní služby. Zahraniční, evropská ko-
munitární i domácí kritika dlouholeté neúčinnosti, již bez tak
opožděné přijaté služební zákona z roku 2002, je proto plně
důvodná. Inspiračí by státně nemohoucí České republice mohla
být v tomto směru lečkerá rozvojová země! Nemluvě o vlastní
„*předsocialistické*“ historii československé a rakouské.

³³⁾ Rozsudek Nejvyššího správního soudu v Brně ze dne 4. úno-
ra 2004 čj.: 6 A 57/2002-61, <http://www.nssoud.cz>; žaloba
znalce byla podána proti rozhodnutí ministra spravedlnosti ze dne
11. 3. 2002, čj.: M-345/2002, ve věci odvolání znalce ze zna-
lecké funkce v oboru ekonomika, odvětví ceny a odhady.

³⁴⁾ V širokém, filozofickém, či právním slova smyslu se jedná
o odměnu za jakýkoli skutek včetně „*odměny*“ jako následného
postihu za špatný skutek.

Ivo Telec

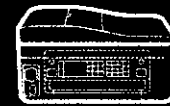
profesor, PF Univerzity Palackého v Olomouci
Masarykova univerzita v Brně

ZRYCHLETE SVOU PRÁCI

0-38 STRÁNEK ZA 60 SEKUND

Zrychlete své podnikání, zlepšete jeho všestrannost a ušetřete náklady s novou tiskárnou „4 v 1“ Epson Stylus Office BX610FW. Tato elegantní tiskárna s funkcí tisku, kopírování, skenování a faxování používající vysokokapacitní individuální inkoustové kazety pro nízkonákladový tisk přináší tisk na obyčejný papír v laserové kvalitě prostřednictvím wi-fi nebo sítě Ethernet. A s LCD displejem s úhlopříčkou 6,3 cm a automatickým podavačem dokumentů (ADF) na 30 listů je více než vhodná i pro tu nejrůznější kancelář.

Pro více informací navštivte stránky www.epson.cz/rychlost

EPSON
EXCEED YOUR VISION